

OSOBNE I SOCIODEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE POČINITELJICA ČEDOMORSTVA¹

Irena Cajner

Originalni znanstveni članak

Odsjek za socijalnu pedagogiju
Fakultet za defektologiju, Zagreb

UDK: 343.9
Zaprimljeno: 23. 09. 1993.

Sažetak

Rad predstavlja deskriptivnu analizu psihičkih, socio - demografskih, ekonomskih i socio - kulturnih obilježja 30 pravomoćno osuđenih počinitelja krivičnog djela čedomorstva u Hrvatskoj u razdoblju između 1985. i 1990. godine. Uz tabelarne prikaze rezultata na promatranim varijablama, prezentirani su i pojedini konkretni slučajevi.

Psihički status počinitelja čedomorstva karakterizira uglavnom prosječna inteligencija, kulturna deprivacija, emocionalna nestabilnost i nezrelost, egocentricnost, primitivizam, socijalna nezrelost, pasivnost, neurotičnost i sklonost depresiji. Analiza pasivnog socijalnog statusa promatranih osoba pokazuje nedostatnost socijalnih kontakata tijekom djetinjstva i mladosti, te strog i patrijarhalan odgoj. Podaci o aktualnim socijalnim prilikama pokazuju vrlo nizak profesionalni, ekonomski i stambeni status promatranih osoba.

KLJUČNE RIJEČI: čedomorstvo, psihički status, pasivni socijalni status, aktivni socijalni status

1. UVOD

Poseban krivično - pravni tretman majke koja je lišila života svoje tek rođeno dijete susrećemo već u srednjem vijeku, time što je takav čin smatran osobito teškim zločinom za koji je bila predviđena smrtna kazna izvršavana i na izrazito okrutan način. Od sredine 19. stoljeća sve se češće ističu psihičke i socijalne osobitosti počiniteljica tog delikta kao razlog za blaže kažnjavanje, pa se tijekom 20. stoljeća u krivičnom zakonodavstvu velikog broja zemalja navode bilo psihološke, bilo socijalne pretpostavke uslijed kojih je čedomorstvo "privilegirano" ubojstvo za koje je u pravilu zapriječena blaža kazna nego za druga ubojstva.

Motivi zakonodavca za blaže tretiranje čedomorstva različiti su. Dok jedni polaze od presumpcije o stanovitosti psihičkoj poremećenosti roditelja za vrijeme ili neposredno nakon porođaja, drugi naglašavaju socijalne nevolje izvanbračne majke i djeteta i moralnu osudu okoline, presumirajući da se ona uslijed toga nalazi u posebnom stanju socijalne nužde. Tako je već relativno rano i neovisno od razvoja kriminološke misli pažnja teoretičara i praktičara krivičnog prava bila do stanovite

mjere usmjerena na ličnost majke koja je lišila života svoje tek rođeno dijete i socijalne determinante njenog čina.

U Engleskoj, Danskoj, Švicarskoj, Austriji i nekim drugim zemljama blaže kažnjavanje čedomorstva temelji se na pretpostavci o psihičkoj poremećenosti roditelja. Tako se i u Krivičnom zakonu Republike Hrvatske počiniteljem čedomorstva (čl. 36 KZRH) smatra samo majka koja liši života svoje dijete za vrijeme porođaja ili neposredno poslije porođaja, dok traje poremećaj što ga je kod nje izazvao porođaj. Postojanje takvog poremećaja se u slučaju kad majka liši života svoje novorođenče pretpostavlja, on se ne mora dokazivati, niti je stoga dopustiv suprotan dokaz.

2. CILJ, UZORAK I METODE

S obzirom na odlučan utjecaj kojeg su psihičke osobine i socio - kulturni status počiniteljica čedomorstva imale na promjenu odnosa društva prema tom deliktu, stavili smo si u zadatak da detaljnije, makar i samo na deskriptivnoj razini, razmotrimo neka psihička obilježja žena osuđenih u Hrvatskoj zbog krivičnog djela čedomorstva.

¹ Ovaj rad je dio projektnog zadatka istraživanja "Utjecaj socijalnih činilaca na razvoj kriminaliteta Republike Hrvatske" (glavni istraživač Dr Mladen Singer), koje financira Ministarstvo znanosti, tehnologije i informatike, a realiziraju ga Fakultet za defektologiju - Odsjek za socijalnu pedagogiju - Sveučilišta u Zagrebu i Fakultet kriminalističkih znanosti Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.